

HET GESCHEURDE PRENTENBOEK

OUDERWETSCH, — ALLES OP DIE PLAAT.
Te ouderwetsch, misschien, om haar in den jare 1926 nog in „Timotheüs" te plaatsen? — Die glanzend koperen koffiekkan, met haar glimmend kraantje... ik heb een zeer vage herinnering, dat ik haar staan zag op de tafel van mijn grootvader, die haar geërfd had van den zijnen...

Die bedstee... zoo ouderwetsch, dat de naam alleen bij velen een minachtend lachje te voorschijn roept. Welk bevorderaar van volksgezondheid zal haar nog in bescherming nemen? Een wonder mag het zoo waar heeten, dat er in zulke hokken in vroeger eeuwen gezonde menschen geslapen hebben en gezonde kinderen geboren werden...

En de driepootige tafel, de plompe stoelen, het spiegelte aan den wand met zijn forsche houten lijst... allemaal ouderwetsch. En de wand — zonder behangsel; zoo maar, eenvoudig weg, met kalk bestreken; de houten vloer is niet bedekt met een tapijt... De pop, stellig een lijs, met zaagsel in het lijf, en een houten kop er bovenop, als haar een plak glimmende verf, en als oogen wat ronde stippen van blauw, en als lippen een paar streepjes rood... Wij hebben ze voor onze kinderen heel wat mooier: poppen met echt haar, en poppen, die slapen, en poppen met mechaniek in de borst. Die waren er nu eenmaal niet in dien ouden tijd... Ja, ja, wij hebben het ver gebracht, heerlijk ver...

En de kleine wieg op den grond, de poppenwieg, — de kinderwieg in miniatuur, — ik hoef niet te zeggen, dat ook dat een ouderwetsch ding is... Toen wiegden ze de kinderen nog... verbeeld u... ze wiegden ze... Dat is heel erg ongezond... Hoe ter wereld zijn er een paar eeuwen terug nog zulke wakkere knapen en meisjes kunnen kruipen uit dat soort dingen? —

En, hoewel we voorloopig het antwoord niet kunnen vinden, ... over één ding zijn wij het allen roerend eens, dat het daar in die huiskamer een dood-ouderwetsche boel is, waaraan, nu ja, de schilder een paar kwasten verf en een half palet gewaagd heeft, om het op doek te brengen, ... schilders zijn dikwijls rare kerels... maar die wij toch met heel veel genoegens met een handgreep zouden willen overzetten in het museum, afdeling: Antiek... om er dan niet meer naar om te zien... Het heele zaakje!...

Wacht eventjes!

Ook de moeder en het kind?...

Ook de berisping, die de moeder geeft aan het dochttertje, omdat dit haar prentenboek gescheurd, een der bladen gehavend heeft?

Ook deze moederlijke zorg, — deze vrucht van netheid, dit gevolg van zuinigheid? — Zuinigheid, — ouderwetsche menschen noemden het een *deugd*...

Ford, de man, die de wereld overstelpt met den stroom zijner auto's — Ford weet het beter... Per week... vijf dagen werken... Er staat ergens: Zes dagen zult gij arbeiden... Maar 't staat in een dood-ouderwetsch boek... Vijf dagen... En de overige twee uitgaan, en uitgeven, en van het leven genieten... en van de natuur... ja juist, van de natuur... En zuinig zijn? — Dwaasheid, je reinste dwaasheid... Geef uit! Waarom gespaard? Straks komt er een oorlog — en een granaatje versplintert alle vrucht van spaarzaamheid...

En zuinig zijn op een prentenboek?

Ouderwetsche menschen herinneren zich uit hun jeugd hun prentenboek... 't Was een verjaringscadeau, en

een waardevol geschenk... Ik wil in allen ootmoed bekennen, dat ik ook behoor tot die antieke menschen. Mijn prentenboek... 't werd bekeken, en gelezen en nog eens bekeken... Alle prenten kende ik, iedere man, iedere vrouw had zijn eigen naam, ook iedere hond, en iedere poes. Alle versjes kende ik van buiten, elke berijmde vertelling... En bij de platen zonder onderschrift werden door de jongens kleuter verhalen gefantaseerd, en vader en moeder hielpen dapper mee... en dan, als zandmannetje kwam, en zijn prikzand strooide in de vakkerige oogjes, — dan werd het prentenboek opgeborgen in de kast... O wee, als het was blijven slingeren... Dat prentenboek is jaren lang mijn trouwe vriend geweest... Ik ken er nog versjes van, meen nog de plaatjes vóór me te zien...

Zuinig op een boek? Nu? In deze dagen?

Er zijn uitgevers, die het papier niet al te sterk nemen, den band niet al te sterk maken... De tijd, dien een boek meegaan zal, en meegaan kan, wordt niet al te lang genomen. 't Gaat alles zoo snel! Bioscoop en auto, vliegmaschine en sneltrein... ze jagen ons voort van onrust tot onrust. En boeken, — ze komen snel, en 't is maar goed, dat ze weer snel verdwijnen ook, — want nauwelijks hebben we de helft uitgelezen, of onze krant kondigt er een aan, dat nog belangwekkender, nog spannender, nog mooier is... Waarom zouden we zuinig zijn op het oude boek? We hebben het nu toch eenmaal gelezen... en wie denkt er aan, het een tweeden keer ter hand te nemen?

Zuinig zijn?

'k Las onlangs van een wijs man... 't Spijt me, hij is wat ouderwetsch en is heel zuinig met zijn „vrije" kwartieren... dat hij zijn heele bibliotheek per slot van rekening missen kon, als hij vier boeken behouden mocht: Homerus, die den ouden wereldtijd ompant; Dante, in wien het sterrenlicht der middeleeuwen zich concentreert tot helder stralende zon; Shakespeare, die in zijn rijke kennis van het menschelijk hart den modernen tijd weerspiegelt, en, ten slotte, maar niet vóór 't minst, den Bijbel, die binnen zijn verre horizonten aarde en hemel ompant... Op die boeken zal hij zuinig zijn, en elke bladzijde zal hij lezen, met de begeerte, waarmee iemand op den akker speurt naar verborgen schat...

Ik hoef niet te zeggen, dat hij de boeken zelf zuinig bewaren zal...

De schat, maar ook de schatkamer, dient wel bewaard.

Moeder berispt haar kind.

Ik heb den indruk, dat zij wonderveel lijkt op de vrouw, van wie de spreukendichter spreekt... ik vergis me: van wie hij vol geestdrift zingt: de deugdelijke huisvrouw, wier waardij verre is boven dien der robijnen; — Die sterkte en heerlijkheid heeft gemaakt tot haar kleeding — de mode der eeuwigheid —. Die haar mond opendoet met wijsheid, en op wier tong goeddadigheid is.

Wijsheid en goeddadigheid... Het berispende woord is zacht... Misschien is het niets eens een woord... Misschien alleen maar een wijzen op het gescheurde blad... Heel stil, — en vol liefde.

En wel diep wordt het kind getroffen.

Wie onzer, — als we althans opgevoed zijn door ouders, die ouderwetsch genoeg waren om zuinigheid een deugd te achten — wie onzer herinnert zich niet heel klaar uit zijn jeugd een oogenblik, zooals de kleine meid thans doorleeft?

Welk een moment, als we, in heel scherp licht, de ontzaglijke waarheid zien, dat een ding, eenmaal gedaan, — o ja, wel vergeven, Gode zij dank! wel vergeven, —

Naar een schilderij van Alb. Neuhuys

maar toch in alle komende dagen en met inspanning van alle krachten, niet meer *ongedaan* gemaakt worden kan!

Welk een zegen, als we in onze prille jeugd leeren, trouw te zijn in de behartiging van het ééne talent, — het sobere speelgoed, — dat de liefde van vader en moeder ons schonk!

Zeker, er zullen dan komen de pijnlijke oogenblikken, waarin wij de oogen neerslaan, diep beschaamd...

O, moeder... moeder, hoe konden we *U* verdriet doen...

Later... later, als de pijn haar vrucht draagt, dan...

Nu wil ik heel graag den Spreukendichter het woord geven: „Haar kinderen staan op, en prijzen haar welgelukzalig.”

Als uit de diepte van ons hart zulk een woord wellen kan, dan is de ouderwetsche kamer met haar antieke deugd, in stee van een museum-zaaltje, een stukke hemel geworden, waaruit zacht, Goddelijk licht straalt over ons levenspad...

Misschien, — ach misschien, — over haar graf...
K. T. B.

BRIEVEN AAN ZUSTER MARTHA

Lieve Martha!

HET IS WEL EEN BEWIJS, DAT DE RUST en vrede na den grooten wereldoorlog langzamerhand begint terug te keeren, en dat de verhouding tusschen de volken iets van haar spanning begint te verliezen — dat internationale congressen weer mogelijk zijn.

Als ik zoo lees van het achtste Internationale Psychologen-Congres te Groningen, waar na elkander Prof. Charles S. Myers uit Londen en Dr. Steinz Werner uit Hamburg een inleiding houden over eenzelfde onderwerp, dan begrijp ik daaruit, dat de atmosfeer ontladen is.

Het is weer mogelijk geworden, na veel afbreken, samen op te bouwen, en op wetenschappelijk gebied samen te werken tot heil van de menschheid. En de ervaring van de Psychologen is juist door den oorlog heel wat rijker geworden!

Bijna gelijktijdig vergaderde het derde Internationaal Congres voor Reddingswezen en Eerste Hulp bij Ongelukken.

Toen ik bij de referaten o.a. las van de beschermende maatregelen in fabrieken genomen, om de arbeiders te vrijwaren voor ongelukken, gingen mijn gedachten onwillekeurig terug naar een suikerfabriek op Java, die ik in 1901 bezocht. Beschermende maatregelen voor de daar arbeidende Javanen, vond men blijkbaar niet noodig. Het was om te huiveren, al die draaiende wielen, die jagende machines, waartusschen slechts smalle paden liepen, waarlangs de arbeiders het suikerriet aanbrachten en verwerkten. Nergens eenige beveiliging. Eén ondoordachte beweging, — en het ongeluk was gebeurd.

In den „maaltijd” (de tijd als het suikerriet rijp is en gemalen wordt) werden er dan ook heel wat „ongelukken” in ons Zendingshospitaal binnengebracht, waarvan verscheidene ernstige verminkingen voor het leven. Eens zelfs werd een vrouw gebracht met totaal gescalpeerd hoofd. De losse haarwring was onder het werk in de fabriek afgezakt, zoodat het lange haar tot het middel afhing. Zonder er bij te denken had

de vrouw vlug de losse haarmassa weer in een wrong willen draaien — toen het wiel van de machine de haren pakte, de vrouw meesleepte — en scalpeerde. En ik herinner mij nog de verontwaardiging, die zich van ons meester maakte, dat zoo iets mogelijk was op Java, waar in Holland de werkgever gedwongen was voor de veiligheid van zijn arbeiders maatregelen te treffen.

Dr. H. Gerbis zeide op het congres zoo terecht: „Alle maatregelen ter voorkoming van ongevallen hebben behalve een ethische ook een hooge economische waarde.” Maar vooral is het een dure plicht voor een Christen, dunkt mij.

Een ander bewijs, dat rust en meerdere welvaart, ook in ons land weerkeert, is wel, dat eindelijk uitvoering kan worden gegeven aan de oude plannen tot uitbouw of nieuwbouw van ziekenhuizen.

Het groote gebouw van het Roode Kruis in Den Haag was een der eerste om te verrijzen. En na niet te langen tijd zullen er in die stad nog andere nieuwe ziekenhuizen, de oude, die te klein geworden waren, vervangen.

En zoo heeft onze Koningin, die evenals de Koningin-Moeder zooveel belang stelt in de verpleging van zieken, den eersten steen gelegd voor het nieuwe Diaconessenhuis te Utrecht.

Schoone woorden zijn daarbij gesproken door den Geneesheer-Directeur, Dr. Cramer, en Ds. Barger. Woorden in de eerste plaats van waarde voor de diacones, maar niet minder voor onze Christelijke verpleegsters.

Hoe zullen de Utrechtsche diaconessen straks genieten van haar nieuwe huis, modern en naar de eischen des tijds ingericht. Het oude, bestaande uit verschillende kleinere huizen, begon wel zeer veel te wenschen over te laten.

J. H. K.

VAN POFFERTJES EN WAFELS

IT IS REEDS BIJNA DERTIG JAAR GELEDEN, maar ik herinner het me nog als den dag van gisteren. In onze kleine provinciestad stond gedurende veertien dagen de van ouds bekende Poffertjes- en Wafelkraam van Gebr. Vulsma. Dat was niets

bijzonders, want de kraam kwam elk jaar terug op gezette tijden, en voor ons jongens was dat een heele gebeurtenis. Voor en na schooltijd keken wij met de grootste aandacht naar den opbouw, en was het prachtstuk eenmaal

voltooid, dan sloegen we begeerige blikken naar binnen, waar de groote oven voor het wafelbakken was opgesteld; naar de leuke kamertjes aan beide zijden van de kraam, waarvoor witte gordijnen waren opgehangen, die door een band ter zijde waren opgenomen; naar de juffers, die druk doende op en neer liepen. Maar buiten de kraam op een soort veranda, daar bevond zich het grootste aantrekkingspunt: het vuur, waarboven de groote plaat met de reeksen kuiltjes er in,